

กรอบแผนพัฒนาการเกษตรตำบลลำหนองแสน
อำเภอหนองกุงศรี
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี
จังหวัดกาฬสินธุ์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๑.๒ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตำบลลำหนองแสน อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส - ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอนองกุ้งศรี

การศึกษวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาด้านการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอนองกุ้งศรีดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนองกุ้งศรี

สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๒.๑ ภูมิประเทศ	๒
๒.๒ พื้นที่ป่าไม้	๒
๒.๓ ชุดดินและความเหมาะสมของชุดดิน	๓
๒.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๔
๒.๕ สภาพแหล่งน้ำ	๔
๓ การคมนาคม	๕
๔ สาธารณูปโภค	๔
๕ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ	๔
๖ ภัยธรรมชาติ	๔
๗ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๔
๘ องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๗

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี	๘
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์	๘
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๘
ครัวเรือนเกษตรกร	๘
ลักษณะการประกอบอาชีพ	๙
ลักษณะการถือครองที่ดิน	๙
ประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๑
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๑๒
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น	๑๓
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๓
-ข้าว	๑๓
-มันสำปะหลัง	๑๖
-อ้อยโรงงาน	๑๘
๒. การวิเคราะห์ Supply Chain	๒๑
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๓
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๓
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๙
บรรณานุกรม	

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่ ๑	ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลลำหนองแสน	๒
ตารางที่ ๒	ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลลำหนองแสน	๗
ตารางที่ ๓	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลลำหนองแสน	๘
ตารางที่ ๔	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลลำหนองแสน	๙
ตารางที่ ๕	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลลำหนองแสน	๙
ตารางที่ ๖	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
ตารางที่ ๗	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรตำบลลำหนองแสน	๑๑
ตารางที่ ๘	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๑
ตารางที่ ๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๑๒
ตารางที่ ๑๐	แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๑๔
ตารางที่ ๑๑	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๑๖
ตารางที่ ๑๒	แสดงปริมาณการปลูกปลูกมันสำปะหลัง	๑๖
ตารางที่ ๑๓	แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘	๑๗
ตารางที่ ๑๔	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม	๑๘
ตารางที่ ๑๕	แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง	๑๙
ตารางที่ ๑๖	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานปี ๒๕๖๘	๒๐
ตารางที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว	๒๑
ตารางที่ ๑๘	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๒๓
ตารางที่ ๑๙	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๙

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	ภาพแสดงอาณาเขตติดต่อตำบลลำหนองแสน	๑
ภาพที่ ๒	ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลลำหนองแสน	๒
ภาพที่ ๓	ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหนองสูงศรี	๓
ภาพที่ ๔	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๔
ภาพที่ ๕	แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๘
ภาพที่ ๖	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ	๙
ภาพที่ ๗	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๐
ภาพที่ ๘	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
ภาพที่ ๙	แผนที่แสดงทรัพยากรดิน	๑๒
ภาพที่ ๑๐	แผนที่แสดงเขตเกษตรกรรม	๑๒
ภาพที่ ๑๑	แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว	๑๓
ภาพที่ ๑๒	แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกข้าวตำบลลำหนองแสน	๑๕
ภาพที่ ๑๓	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๑๖
ภาพที่ ๑๔	แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกมันสำปะหลัง	๑๗
ภาพที่ ๑๕	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน	๑๙
ภาพที่ ๑๖	แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน	๒๐

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๑. ลักษณะที่ตั้ง ของตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอหนองกุงศรี ประมาณ ๑ กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมือง ประมาณ ๗๓ กิโลเมตร สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุงศรี และหมู่ ๖ หมู่ ๗ บางส่วนสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครือ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดตำบลโคกเครือ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดตำบลเสาเล้า และตำบลหนองบัว อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันตก ติดตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่อตำบลลำหนองแสน

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

- มีเขตการปกครอง ๘ หมู่บ้าน สังกัดองค์เทศบาลตำบลหนองกุ้งศรีและ
การบริหารส่วนตำบลโคกเครี

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

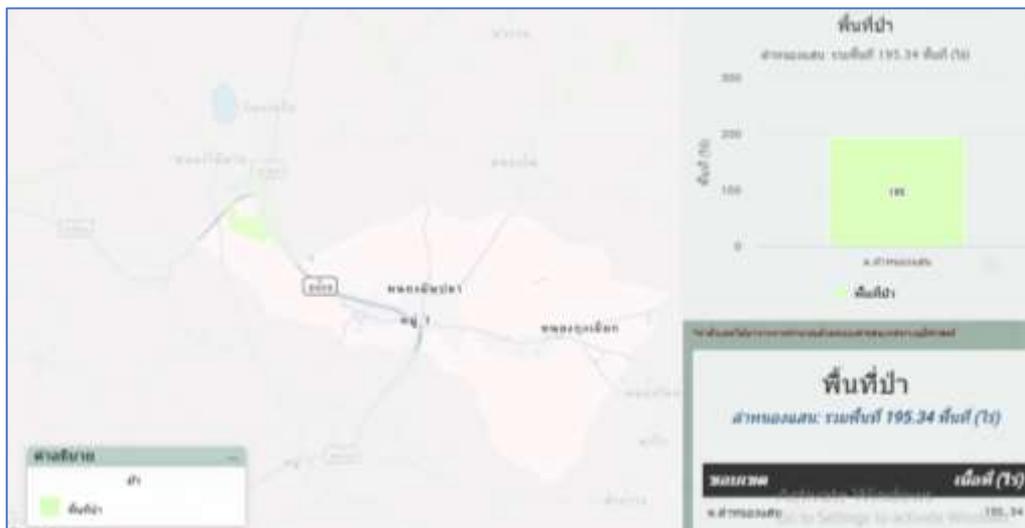
หมู่ที่	ตำบล	ตำบลหนองใหญ่	ผู้นำชุมชน	ตำแหน่ง
๑	บ้านหนองริวหนึ่ง		นางวรรณเพ็ญ บุญโต	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑
๒	บ้านหนองหอไตร		นายนิคม ภูยอดตา	กำนันตำบลลำหนองแสน
๓	บ้านหนองกุ้งเผือก		นายคมสันต์ ภูนารี	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๓
๔	บ้านหนองกุ้งเผือก		นายประไพ ภูสีเขียว	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๔
๕	บ้านหนองริวหนึ่ง		นางทองแดง ภูกองชัย	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๕
๖	บ้านหนองกุ้งเผือก		นายเอ ศรีหังษ์ทอง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๖
๗	บ้านหนองมันปลา		นายนิเวช ช่างเหลา	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๗
๘	บ้านหนองหอไตร		นายพินิจ แก้วลี	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ ภูมิประเทศ โดยทั่วไปของตำบลลำหนองแสน อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลระหว่าง ๑๘๐ - ๑๙๐ เมตร สภาพพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกจะเป็นที่ราบสูง (ระดับความสูง ๑๘๓) และลาดต่ำลงเรื่อยๆ ทางทิศตะวันออก ดังนั้นลักษณะทั่วไป ทั้งตำบลจึงเป็นที่ดอนทางทิศตะวันตกและที่ลุ่มทางทิศตะวันออก ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด

๒.๒ พื้นที่ป่าไม้ สภาพป่าไม้ส่วนใหญ่จะอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตำบลบริเวณหมู่ที่ ๒ พื้นที่ ๑๙๕.๓๔ ไร่

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลลำหนองแสน

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

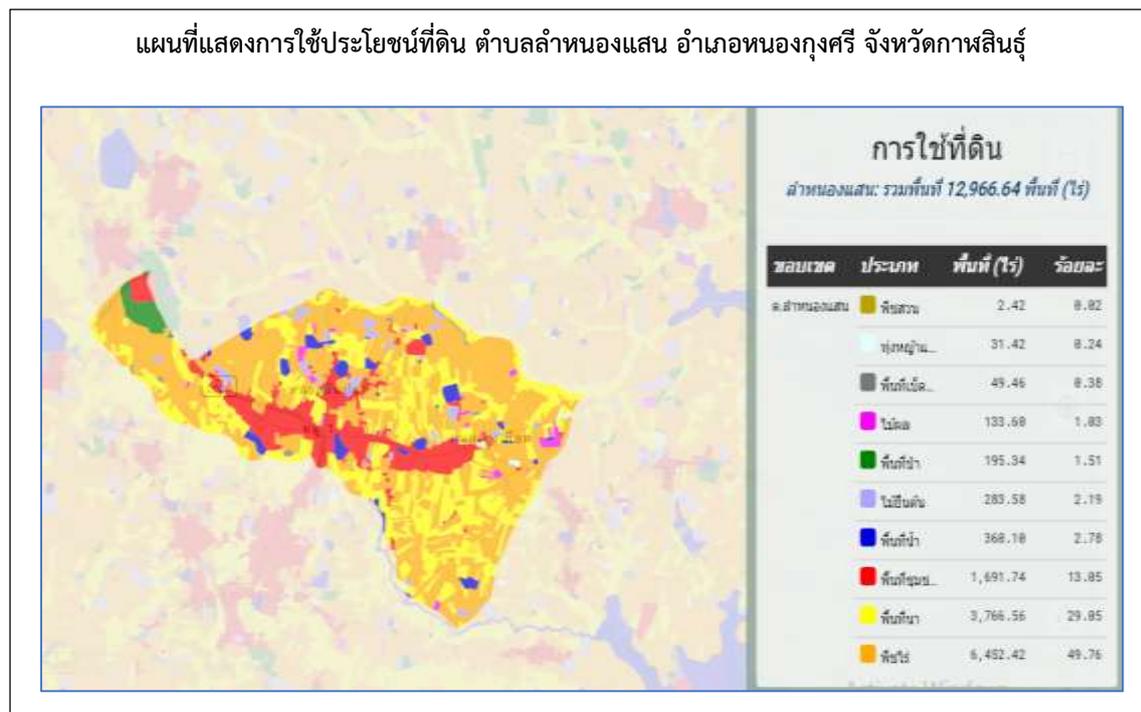
ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นดินทราย ทำให้ความสามารถในการอุ้มน้ำของดินและดูดซับธาตุอาหารต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ขาดแคลนน้ำและในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้าง พังทลายสูญเสียหน้าดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๔๑B

ลักษณะและคุณสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินลึกมากที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วนหนามากกว่า ๑๐๐ เซนติเมตร ที่เกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบหรือตะกอนลำน้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอน ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงและอาจพบจุลชีพสีเหลือง สีน้ำตาล การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นดินทรายทำให้มีความสามารถในการอุ้มน้ำและการดูดซับธาตุอาหารต่ำมาก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชันจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินง่ายมาก และเกิดร่องซึ้นทั่วไปบนพื้นที่

๒.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๕ แหล่งน้ำและปริมาณน้ำ

- ห้วยลำหนองแสน เป็นลำห้วยกั้นระหว่างตำบลหนองกุงศรีและตำบลลำหนองแสน ต้นน้ำมาจากตำบลหนองใหญ่ ไหลผ่านบ้านหนองหอไตร หมู่ที่ ๒ บ้านหนองริวหนิง หมู่ที่ ๑,๕ และพื้นที่นาบ้านหนองกุงเผือก หมู่ที่ ๓,๔,๖ ทั้ง ๖ หมู่บ้านได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำนี้มากถึง ๕๐%

- **หนองหอไตร** เป็นหนองน้ำประจำหมู่บ้านหนองหอไตร ใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร บ้าง คือ ปลูกพืชผัก , เลี้ยงสัตว์ ปริมาณน้ำมีตลอดปี
- **หนองกุงเผือก** เป็นหนองน้ำประจำหมู่บ้านหนองกุงเผือก ใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผัก และพืชฤดูแล้งที่สำคัญทำเงินให้เกษตรกรมากก็คือ ข้าวโพดเหนียว ข้าวโพดหวาน ปริมาณน้ำมีตลอดปี
- **หนองแสง** เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ และการเกษตร
- **หนองก่อง** เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ และการเกษตร
- **หนองแสงมอ** เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ และการเกษตร
- **หนองใหญ่** เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ และการเกษตร
- **หนองบัวบาน** เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพิ่มเติมจากแหล่งน้ำเดิม ในหมู่บ้านหนองริวหนัง หมู่ที่ ๑,๕ มีน้ำขังตลอดปี บริเวณโดยรอบหนองจัดเป็นสถานที่พักผ่อนและจัดงานลอยกระทงประจำปี ด้านทิศใต้ของหนองบัวบาน มีการปลูกพืชฤดูแล้งที่ทำเงินให้เกษตรกรมาก คือปลูกข้าวโพดข้าวเหนียว และเลี้ยงสัตว์
- **หนองกุงเผือก** เป็นหนองน้ำที่สร้างขึ้นจากหนองน้ำเดิมในหมู่บ้านหนองกุงเผือก หมู่ที่ ๓ มีน้ำขังตลอดปี ใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์ และการเกษตรอื่นๆ บ้างเล็กน้อย

๓. การคมนาคม

อยู่ห่างจากตัวอำเภอหนองกุงศรี ระยะทาง ๖ กิโลเมตร ตำบลลำหนองแสน มีการคมนาคมที่สะดวกทั้งการติดต่อภายในตำบล และภายนอกตำบล มีถนนเชื่อมติดต่อกันทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านที่มีความสะดวกในการคมนาคมที่สุดคือ หมู่ที่ ๑,๗,๓,๘ ซึ่งมีถนนลาดยางตัดผ่าน เชื่อมระหว่างอำเภอหนองกุงศรีกับอำเภอนาคูโดยสายประจำทางวิ่งผ่าน คือ สายอุดรธานี - กาฬสินธุ์ ส่วนหมู่บ้านอื่นที่เหลือจะมีถนนลูกรังของ รพช.เชื่อมติดต่อกัน ทำให้การคมนาคมติดต่อกันระหว่างหมู่บ้านภายในตำบลสะดวกติดต่อกันได้ทุกฤดู

๔. สาธารณูปโภค

พื้นที่ในตำบลลำหนองแสน มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่ ได้แก่

- ประปา เป็นประปาผิวดินเป็นประปาหมู่บ้าน และประปาภูมิภาคมีทุกหมู่บ้าน
- ไฟฟ้า เป็นไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อบริการประชาชนในตำบลลำหนองแสน ครบทุกหมู่บ้าน มีอัตราการใช้ไฟฟ้าของประชากรครบทุกครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- โทรศัพท์ เป็นโทรศัพท์สาธารณะ ติดตั้งให้บริการประชาชนทั้งตำบลเพียง ๖ แห่งเท่านั้น นับว่ายังมีจำนวนน้อยมาก ไม่เพียงพอต่อการใช้บริการของประชาชน แต่โทรศัพท์มือถือนิยมใช้อย่างแพร่หลาย มีใช้แทบทุกคน ทุกครัวเรือน

๕. สิ่งก่อสร้างต่างๆ

- สถานีอนามัย จำนวน ๑ แห่ง
- โรงเรียนประถม จำนวน ๒ แห่ง
- ศูนย์เด็กก่อนวัยเกณฑ์ จำนวน ๓ แห่ง
- วัด จำนวน ๓ แห่ง
- หอกระจายข่าว จำนวน ๘ แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๑ แห่ง

๖. ภัยธรรมชาติ

ตำบลลำหนองแสนมีภัยธรรมชาติน้ำท่วมเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เฉพาะปีที่มีปริมาณฝนตกมาก บริเวณแนวเขตลำห้วยธรรมชาติมีผลทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหายเป็นบางส่วนโดยเฉพาะ พื้นที่นาที่อยู่บริเวณริมลำห้วย แลอาจจะมีผลกระทบจากภัยแล้งทุกหมู่บ้าน เนื่องจากฝนทิ้งช่วง ในปีที่มีปริมาณน้ำฝนน้อย

๗. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลลำหนองแสน พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าว ๖,๙๕๑.๔๘ ไร่ รองลงมาคือปลูก มันสำปะหลัง จำนวน ๒,๐๑๓.๔๕ ไร่ และปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๒,๓๓๐ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกไม้ผล ยางพารา พืชผักและพื้นที่ปลูกพืชอื่นๆ รวมพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๑๑,๓๗๕.๕๘ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ ๒ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๖๘

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
ลำหนองแสน	๔๕,๐๕๑	๖,๙๕๑.๔๘	๒,๓๓๐	๒,๐๑๓.๔๕	๓๕	๘๖.๕	๓.๒๕	๓.๒	๑๑,๓๗๕.๕๘

๘. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๒ กลุ่ม แปลงใหญ่ จำนวน ๒ แปลง ดังนี้

๑. วิสาหกิจชุมชนทองผ้าหนองกุงเผือก
๒. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มนวดแผนไทยหนองริวหนึ่ง
๓. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผัก ผลไม้ลำหนองแสน
๔. วิสาหกิจชุมชนเกษตรมะม่วงมหาชนก ต.ลำหนองแสน
๕. วิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์และพืชสมุนไพร ตำบลลำหนองแสน
๖. วิสาหกิจชุมชนผักปลอดภัยและสมุนไพรลำหนองแสน
๗. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรผสมผสานและสมุนไพรทางเลือก
๘. วิสาหกิจชุมชนหนองหอไตรรักษ์สมุนไพร
๙. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เมญ่า
๑๐. วิสาหกิจชุมชนทองถมปาร์ควิว
๑๑. วิสาหกิจชุมชนสานสานใยใจไทยทุกภาคอำเภอหนองกุงศรี
๑๒. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ อบต. หมู่ ๖ ตำบลลำหนองแสน

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร ตำบลลำหนองแสน อำเภอนองบุรี
 การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลลำหนองแสน อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

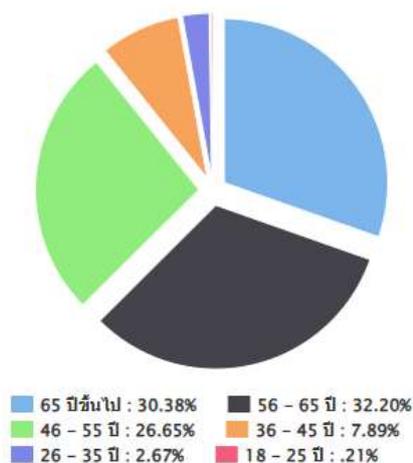
ตำบลลำหนองแสน อำเภอนองบุรี มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๙๓๘ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๓๐๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒๐ รองลงมา อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓๘ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๕ ตามลำดับ ตารางที่ ๓ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลลำหนองแสน อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒๘๕.๐๐	๓๐.๓๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๓๐๒.๐๐	๓๒.๒๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๕๐.๐๐	๒๖.๖๕
๓๖ - ๔๕ ปี	๗๔.๐๐	๗.๘๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๕.๐๐	๒.๖๗
๑๘ - ๒๕ ปี	๒.๐๐	๐.๒๑
รวม	๙๓๘.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.aui.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๕ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, http://www.aui.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

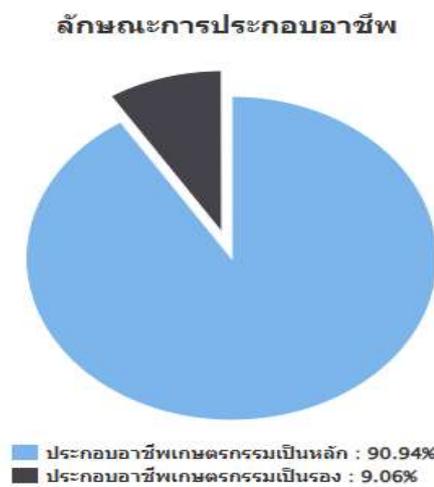
ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๘๕๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๐ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๘๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๖ %

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลลำหนองแสน

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๘๕๓.๐๐	๙๐.๙๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๘๕.๐๐	๙.๐๖

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.aui.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร

ภาพที่ ๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.aui.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๖๕๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕๗ รองลงมาอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑๙๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๙ เช่า จำนวน ๒๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลลำหนองแสน*

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่(ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๖๕๗	๖,๘๔๔
เช่า	๒๕	๑๓๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๙๙	๑,๗๓๙
รวม **	๘๘๑	๘,๗๒๑

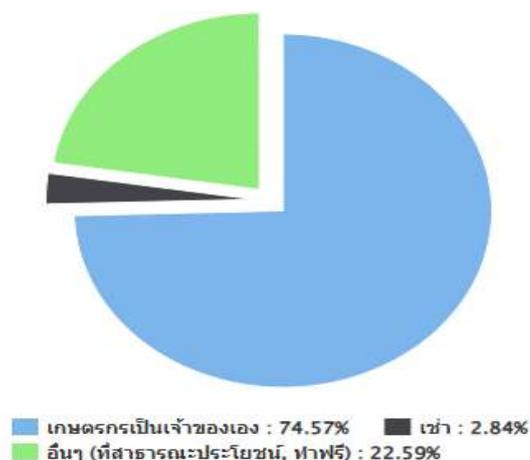
หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.aui.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

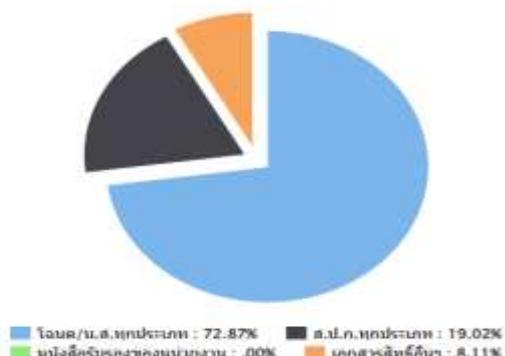
เกษตรกรตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๕๒๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘๗ รองลงมาคือ ส.ป.ก.จำนวน ๑๓๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๒ และเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๑

ตารางที่ ๖ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๕๒๑	๑๓๖	๐	๕๘	๕๒๖

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๘ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) อาสาสมัครเกษตรกร

ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี มีอาสาสมัครเกษตรกร จำนวน ๘ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านดังนี้
 ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรตำบลลำหนองแสน

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตรกร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครู บัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอ ดิน อาสา	เกษตรกร หมู่บ้าน	ตรวจ บัญชี สหกรณ์	เศรษฐกิจ กิจการ เกษตรกร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ลำหนองแสน	-	๑	-	๘	๘	๘	-	-	-

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) ศูนย์เครือข่ายศูนย์ ศพก.ตำบลลำหนองแสน

ตารางที่ ๘ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์						
ที่	ชื่อศูนย์ เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรม หลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้ด้าน เกษตรผสมผสาน	๖	ลำหนอง แสน	นางยุพิน บุญชูหาล้า	๐๘๗ ๒๓๔ ๘๖๐๙
๒	ทองถมปาร์ควิว	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสานและแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๒	ลำหนอง แสน	นายณัฐพงศ์ บุญกั้ววานสินธุ์	๐๘๑ ๙๗๕๔๒๑๙
๓	ไร่ธรรมรัตน์	พืชผัก	๕	ลำหนอง แสน	น.ส.ชญาภา ธรรมรัตน์	

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

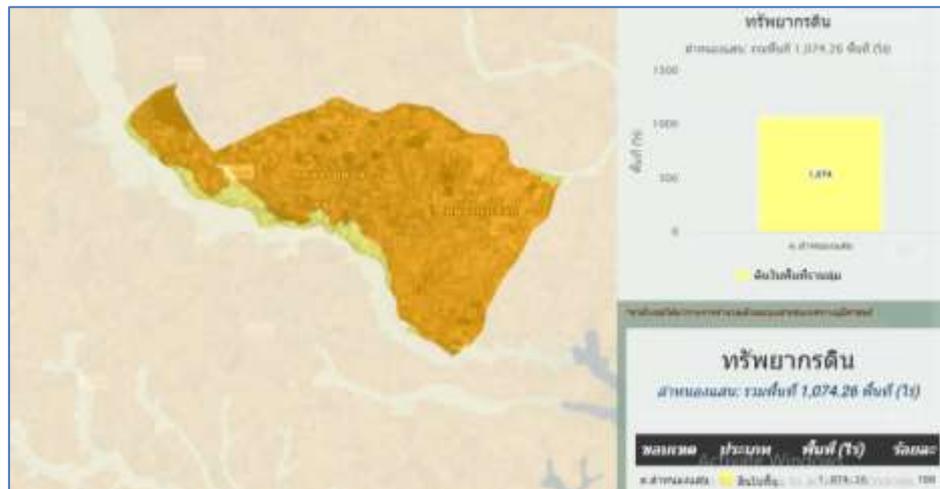
ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่จำนวน ๒ แปลง ดังนี้

- ๑.แปลงใหญ่ผักปลอดภัยและสมุนไพรลำหนองแสน
- ๒.แปลงใหญ่มะม่วงมหาชนก ต.ลำหนองแสน

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

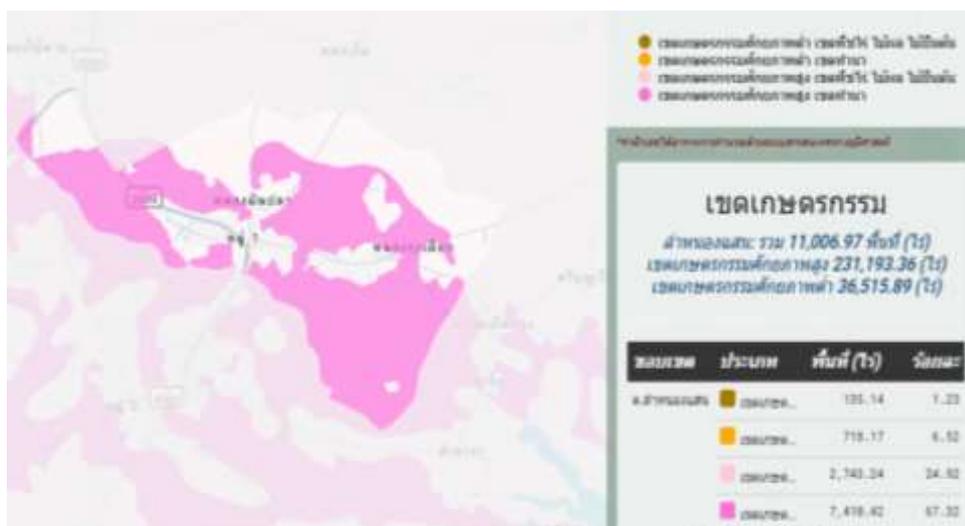
ดินในพื้นที่ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง และมีพื้นที่ราบลุ่มเพียง ๑,๐๗๔.๒๖ ไร่

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงทรัพยากรดิน

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) พื้นที่เขตกรรม มีพื้นที่เขตทำนา จำนวน ๗,๔๑๙.๔๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓๒ รองลงมา เป็นพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น จำนวน ๒,๗๔๓.๒๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙๒ คิดเป็นเขตกรรมศักยภาพสูง จำนวน ๒๓๑,๑๙๓.๓๖ ไร่ และเขตกรรมศักยภาพต่ำ จำนวน ๓๖,๕๑๕.๘๙ ไร่

ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงเขตเกษตรกรรม

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ สิ้นค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น

-ภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาชีพหลัก การเกษตร เช่น ปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา

อาชีพรอง การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร ไก่พื้นบ้าน ปลูกข้าวโพดข้าวเหนียวช่วงหลังนา

๑.๔ สิ้นค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้า ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

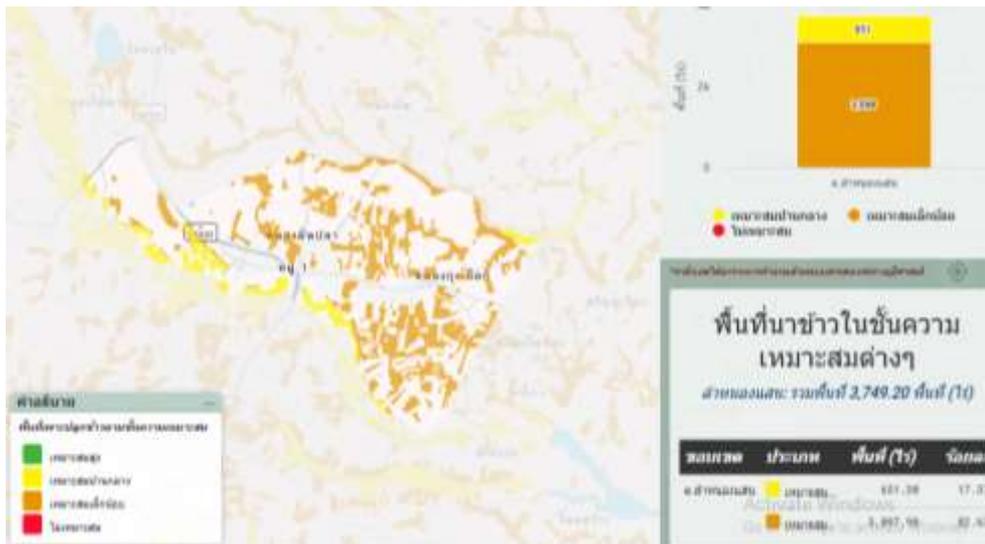
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลลำหนองแสนมีพื้นที่สำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๓,๗๔๙.๒๐ ไร่ คิดเป็นพื้นที่ เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๖๕๑.๓๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓,๐๙๗.๙๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๖๓

ตารางที่ ๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)
ลำหนองแสน	-	๖๕๑.๓๐	๓,๐๙๗.๙๐	-

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๑ แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลลำหนองแสน มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๖,๖๗๘.๑๐ ไร่ จำนวน ๗๔๒ ครัวเรือน โดยมีปริมาณการผลิตเฉลี่ย ๓๔๐ กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ ๑๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าว

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ลำหนองแสน	๗๔๒	๖,๖๗๘.๑๐	๖,๖๗๘.๑๐	๒,๒๗๐.๕๕	๓๔๐

ที่มา :กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

การปลูกข้าว

- วิธีปลูก โดยวิธีหว่านและปักดำ
- พันธุ์ข้าวเหนียว กข.๖, พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕
- การใช้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘, สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอกจะมีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไปประมาณ ๑-๒ เดือน
- การใช้สารเคมี ส่วนใหญ่จะเป็นสารกำจัดวัชพืชในนาข้าว
- การเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยวค่าจ้างประมาณ ๘๐๐-๙๐๐ บาท/ไร่ และใช้แรงงานส่วนน้อยที่รถไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว
๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ
๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้มาหว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่
๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า
๓. ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้
๔. การทำนาหว่านมี ๒ แบบคือหว่านแห้ง และหว่านแบบเปียก (แช่เมล็ดพันธุ์ ๑ คืน พักไว้ ๒ คืนถึงนำไปหว่าน)

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลลำหนองแสน มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					✘	✘ △	✘			◻	◻ ▽	◻

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวตำบลลำหนองแสน

(ที่มา :กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี (เฉลี่ย)

๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๔๒๕	บาท
๒. ค่าเตรียมดิน	๖๐๐	บาท
๓. ค่าปุ๋ยเคมี	๙๒๕	บาท
๔. ค่าสารเคมีกำจัดแมลง/วัชพืช	๔๐๐	บาท
๕. ค่าปลูก ดำ หว่าน	๔๕๐	บาท
๖. ค่าจ้างเกี่ยวข้าว ฟาด ฟัด	๘๐๐	บาท
๗. ค่าขนข้าวลาน และฉาง	๔๐๐	บาท
๘. ค่าน้ำมันตัดหญ้า ฉีด พ่น	๓๐๐	บาท
รวม	๔,๓๐๐	บาท

อัตราค่าจ้างและราคาเมล็ดพันธุ์

- รถไถเดินตาม และรถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ไถตะไถแปร ๕๐๐ บาทต่อไร่ รถเกี่ยว นวดข้าว ค่าจ้างไร่ละ ๘๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท
- เมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว กข ๖ ,ข้าวเจ้ามะลิ ๑๐๕ ,ข้าวเจ้า กระจอบ ละ ๕๒๕ บาทราคา กก.ละ ๒๕ บาท

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยน้ำท่วม ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก ดอกมะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๐,๙๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท ราคาข้าว เปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๑๒,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท

(๑) วิธีการตลาด

การจำหน่ายข้าว จะจำหน่ายในรูปแบบข้าวเปลือก โดยเกษตรกรจะนำผลผลิตไปจำหน่ายคือ ในตลาดชุมชน สหกรณ์การเกษตร และตลาดกลางสินค้าเกษตร

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต

ตำบลลำหนองแสน มีแหล่งรับซื้อ รวม ๓ แห่ง

(๒.๑) ปู่ป๊าบพืชผล

(๒.๒) อมรรัตน์การเกษตร

(๒.๓) สหกรณ์การเกษตรหนองกุงศรี

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า มั่นสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลลำหนองแสน มีพื้นที่สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ทั้งหมด จำนวน ๒,๑๐๐.๓๓ ไร่ คิดเป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑,๙๘๑.๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๓๕ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๑๘.๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๕

ตารางที่ ๑๑ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ลำหนองแสน	-	๑,๙๘๑.๗๓	-	๑๑๘.๖๐	๒,๑๐๐.๓๓

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๓ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลลำหนองแสน อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๕,๗๓๔.๗๕ ไร่

ตารางที่ ๑๒ แสดงปริมาณการปลูกปลูกมันสำปะหลัง

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ลำหนองแสน	๒๔๕	๒,๒๙๓.๔๕	๓๕,๒๗๙.๙๓	๓.๕

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

ระบบการผลิตมันสำปะหลัง

ก. การปลูกต้นฝน

๑. การเตรียมดิน เกษตรกรจะไถเตรียมดิน โดยใช้รถไถนาเดินตามไถ ๒ ครั้งและยกร่องอีก ๑ ครั้ง

๒.การเตรียมพันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่มีเตรียมแปลงพันธุ์ไว้ใช้เอง แต่จะนิยมหาซื้อตามไร่ทั่วไปหรือ ขอจากไร่เพื่อนบ้านโดยไม่มีการค้าพันธุ์

๓.การปลูก นำท่อนพันธุ์มาตัดเป็นท่อนยาวประมาณ ๒๕ ซม. (๓ ตา) จะปลูกโดยใช้เท้าเหยียบลงบนร่องปลูก หรือโดยการเสียบท่อนพันธุ์ลงในแปลงปลูก

๔. การปฏิบัติดูแลรักษา มีวิธีการดังนี้ คือ

เก็บเกี่ยวต้นละ ๖๐๐ บาท	๑,๘๐๐	
รวม	๖,๕๔๐	

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอนองศรี พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

เกษตรกรรายย่อยจะนำผลผลิตจากไร่ไปขายที่ลานรับซื้อที่มีอยู่ในทุกตำบล ตำบลละ ๑-๓ แห่ง ส่วนเกษตรกรรายใหญ่ที่มีเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ รถบรรทุก จะนำไปขายที่บริษัทที่รับซื้อโดยตรงที่อยู่ตามแต่ละจังหวัด

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอนองศรี มีลานรับซื้อหัวมันสำปะหลัง รวม ๓๐ แห่ง

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

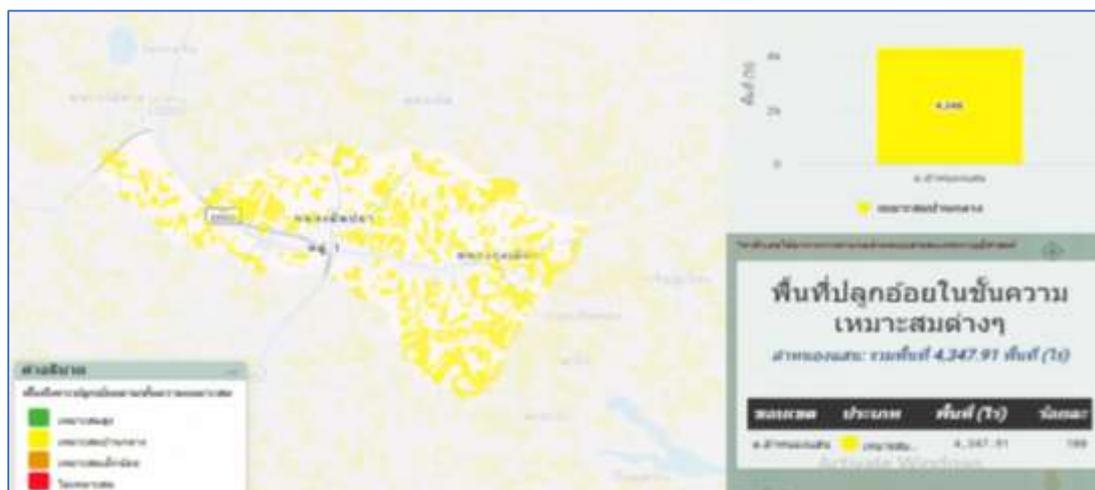
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลลำหนองแสน มีพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๘,๗๓๑.๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๑๔ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)
ลำหนองแสน	-	๘,๗๓๑.๒๑	-	-

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน

(ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลลำหนองแสน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน
จำนวน ๑,๙๘๗ ไร่ จำนวน ๔๑ ครัวเรือน

ตารางที่ ๑๕ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ลำหนองแสน	๔๑	๑,๙๘๗	๑,๙๘๗	๒๓,๘๔๔	๑๒

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

ระบบการผลิตอ้อยโรงงาน

ก. การปลูกอ้อยปลายฝน (อ้อยตุลาคม)

๑. การเตรียมดิน เกษตรกรจะไถเตรียมดิน โดยใช้รถแทรกเตอร์ไถ ๒ ครั้งและยก
ร่องอีก ๑ ครั้ง

๒. การเตรียมพันธุ์อ้อย เกษตรกรส่วนใหญ่ จะไม่มีการเตรียมแปลงพันธุ์อ้อยไว้ใช้เอง
แต่จะนิยมไปหาซื้อตามไร่อ้อยทั่วไป โดยไม่มีการคัดพันธุ์

๓. การปลูก การปลูกอ้อยในตำบลหนองบัว จะปลูกโดยการทิ้งพันธุ์อ้อยลงในร่องปลูก
แล้วสับอ้อยให้เป็นท่อนยาวประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แล้วใส่ปุ๋ยเคมีลงในร่อง โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใช้
๒๕-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วไถกลบอ้อย

๔. การปฏิบัติดูแลรักษา มีวิธีการดังนี้ คือ

๔.๑ การกำจัดวัชพืช หลังจากที่อ้อยมีอายุประมาณ ๖๐ วัน เกษตรกร
จะทำการกำจัดวัชพืช โดยใช้แรงงานจากคนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้สารเคมีก็มีบ้างแต่ไม่มาก

๔.๒ การใส่ปุ๋ย เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยหลังจากที่มีการกำจัดวัชพืชเสร็จแล้ว
โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๔๖-๐-๐ เป็นต้น

๔.๓ การป้องกันกำจัดศัตรูอ้อย โรคแมลงศัตรูอ้อยที่พบส่วนใหญ่ไม่
สามารถที่จะป้องกันและกำจัดได้โดยเด็ดขาด เช่น โรคใบขาว หนอนกออ้อย เป็นต้น

๕. การเก็บเกี่ยวอ้อยโรงงาน เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวอ้อยเมื่อโรงงานน้ำตาลเปิดหีบ
อ้อย โดยโรงงานจะเปิดหีบประมาณ เดือนพฤศจิกายน- เมษายนของทุกปี เกษตรกรตำบลหนองบัว ส่วนใหญ่
จะจดทะเบียนโควตากับโรงงานมิตรกาฬสินธุ์ เพราะมีศูนย์ส่งเสริมอ้อยเขต ๗ มาตั้งจุดรับซื้อที่บ้านไชยวาร หมู่ที่
๑๑ และบ้านหนองบัว ม.๑๐ และมีบางส่วนนำอ้อยไปส่งที่โรงงานอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ข. การปลูกอ้อยต้นฝน โดยทั่วไปจะปลูกประมาณเดือนเมษายน ต้นเดือนพฤษภาคม
ของทุกปี เพื่อใช้เป็นอ้อยพันธุ์ที่ใช้ปลูกเองหรือจำหน่ายพันธุ์ในเดือนตุลาคม

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองกุงศรี มีการปลูก อ้อยโรงงาน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	▶	▶ ▽	▶	▶ ⊗	⊗					⊗ △	⊗	▶

สัญลักษณ์   ⊗   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
                          ▶   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอหนองกุงศรีมีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน เป็นเงิน ๑๐,๕๗๐ บาท

ตารางที่ ๑๖ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานปี ๒๕๖๘

รายการ (ตัวอย่าง)	ค่าใช้จ่ายต่อไร่		หมายเหตุ
ไถดะ	๒๒๐	-	-
ไถแปร	๒๒๐	-	-
พันธุ์อ้อย	๒,๒๐๐	-	-
ปลูก (รถปลูก)	๘๐๐	-	-
ยากุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	๖๐๐	-	-
กลบร่อง	๑๕๐	-	-
ดายหญ้า	๓๐๐	-	-
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	๓๐๐๐	-	-
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๒๐๐	-	-
เก็บเกี่ยว	๑,๔๔๐	-	-เก็บเกี่ยวตันละ ๑๒๐ บาท
คีบ ตันละ ๖๐	๗๒๐	-	-
บรรทุก	๑,๔๔๐	-	-บรรทุกตันละ ๑๒๐ บาท
รวม	๑๐,๕๗๐	-	-

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

เกษตรกรรายใหญ่เก็บเกี่ยวและขายทั้งในรูปแบบโคเวตา ส่วนเกษตรกรรายย่อยจะขายเหมาสวนหรือขายลานย่อย

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองกุงศรี มีแหล่งรับซื้อ ๒๑ แห่ง

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	พื้นที่นาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนและมี ส่วนน้อยติดเขื่อนลำปาว	มีโรงสีชุมชนและโรงสีขนาดกลาง กระจายตัวในอำเภอ และมี สหกรณ์การเกษตรที่รับซื้อ ข้าวเปลือก	มีจุดรวบรวมข้าวเปลือกอยู่ ฉางและร้านค้าส่งใน ท้องถิ่น
	ปัญหา Pain point	เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานขาด แคลนน้ำในฤดูแล้ง ดินเริ่ม เสื่อมสภาพจากการใช้สารเคมี	โรงสีรับซื้อข้าวแต่มีการหัก สิ่งเจือปน ๑๐%	พื้นที่ตากข้าวมีจำกัด บางครั้งฝนตกขณะตากข้าว ส่งผลต่อคุณภาพผลผลิตต่ำ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้เซนเซอร์วัดความชื้นดินและ ระบบบริหารจัดการน้ำ, แผนที่ เกษตรเพื่อระบุโซนนิ่งที่เหมาะสม , การใช้เทคโนโลยีที่เท่าทันต่อสภาพ อากาศ	คัดแยก และรวบรวมเพื่อนำไป จำหน่ายกับสหกรณ์ ที่รับซื้อใน โดยไม่หักสิ่งเจือปน	ระบบคำนวณเส้นทางขนส่ง เพื่อลดต้นทุนน้ำมัน
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำ นาตามวิถีเดิม	กลุ่มแปลงใหญ่ฯชุมชนเริ่มมีการ ปลูกข้าวแบบปลอดภัยและ จำหน่ายข้าวสารบรรจุถุง	พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนด ราคาหลัก
	ปัญหา Pain point	ขาดแรงงานคนรุ่นใหม่ และขาด ทักษะด้านเทคโนโลยีแม่นยำ	ขาดทักษะด้านการตลาดดิจิทัล และการสร้างแบรนด์	ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น ในที่มาของสินค้า (Traceability)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	จ้างบริการโดรนพ่นปุ๋ย/ยา เพื่อลด การใช้แรงงานคน	ฝึกอบรมการแปรรูปและ การตลาดออนไลน์ผ่านสมาร์ต โฟน	ระบบสแกน QR Code เพื่อตรวจสอบแหล่งที่มา และประวัติคนปลูก
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ปลูกข้าวเหนียวและข้าวหอมมะลิ เป็นหลัก	สินค้าส่วนใหญ่เป็นข้าวเปลือก ธรรมดา เริ่มมีบรรจุถุงบ้าง	ขายส่งเป็นบิ๊กล็อต (Big Lot) กำไรต่อหน่วยต่ำ
	ปัญหา Pain point	พันธุ์ข้าวปนทำให้คุณภาพไม่ สม่ำเสมอ ความชื้นสูงในช่วงเก็บ เกี่ยว	บรรจุภัณฑ์ (Packaging) ไม่ ดึงดูดใจ และขาดการแปรรูปเพิ่ม มูลค่า	ข้าวเสื่อมคุณภาพหากเก็บ สต็อกไว้นาน (มอด/กลิ่น หืน)

	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การใช้เมล็ดพันธุ์คัดพิเศษและการ ตรวจ DNA ข้าว	เทคโนโลยีอบแห้งลดความชื้น และการแปรรูปเป็นขนม/ เครื่องสำอาง	บรรจุภัณฑ์สุญญากาศและ ระบบ E- Commerce/Social Commerce เพื่อขายตรง สู่ผู้บริโภค

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๑๘ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๑.โครงการสร้างภูมิคุ้มกันดินเพื่อเท่าทันวิกฤติภูมิอากาศแปรปรวน
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการดิน-ปุ๋ย
๔. หลักการและเหตุผล	ในพื้นที่อำเภอหนองสูงศรี การทำนาส่วนใหญ่ยังพึ่งพาฟ้าฝนเป็นหลัก เมื่อเกิดวิกฤติภูมิอากาศแปรปรวน เช่น ฝนทิ้งช่วงในช่วงข้าวแตกกอ หรือฝนตกหนักในช่วงข้าวออกดอก ทำให้ผลผลิตเสียหายอย่างมาก เกษตรกรมักแก้ไขปัญหาด้วยการระดมใส่ปุ๋ยเคมีปริมาณมากเพื่อหวังให้ต้นข้าวฟื้นตัว ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุและทำให้ต้นข้าวอ่อนแอต่อโรค (เช่น โรคไหม้) และแมลงศัตรูพืช การสร้างภูมิคุ้มกันให้ "ดินนา" จึงเป็นทางออกสำคัญ เพื่อให้ดินสามารถอุ้มน้ำได้นานขึ้นในยามแล้ง และข้าวมีระบบรากที่แข็งแรงพอจะทนทานต่อสภาวะวิกฤติ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสามารถวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตของข้าวได้อย่างแม่นยำ ๒.เพื่อส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ในนาข้าว (ฟางข้าว) มาเป็นอินทรีย์วัตถุสร้างภูมิคุ้มกันให้ดิน ๓.เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่และลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีอย่างน้อย ๒๕%
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เชิงปริมาณ: เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายจำนวนอย่างน้อย จำนวน ๑๐๐ ราย เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ เชิงคุณภาพ: เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้นได้เอง ผลกระทบ: ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒๐-๓๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เขตพื้นที่การเกษตรในอำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

<p>๘. กิจกรรมหลัก</p>	<p>๑.กิจกรรม "Check-up ดิน": อบรมเชิงปฏิบัติการการเก็บตัวอย่างดินแบบมาตรฐาน และการใช้ชุดตรวจสอบดิน (Soil Test Kit)</p> <p>๒.การสร้าง "โรงงานปุ๋ยในนาข้าว" ด้วยปอเทือง อบรมเทคนิคการปลูกปอเทือง</p> <p>๓.กิจกรรม "สร้างเกราะคุ้มกัน": สาธิตการทำปุ๋ยหมักแบบรวดเร็วและการใช้จุลินทรีย์เพื่อฟื้นฟูโครงสร้างดินให้เหมาะสมกับสภาพอากาศแปรปรวน</p> <p>๔.กิจกรรม "ปุ๋ยสั่งตัด": ฝึกการคำนวณและผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อการใช้ปุ๋ยที่คุ้มค่าและแม่นยำ</p> <p>๕.กิจกรรม "แปลงเรียนรู้สู่ภัยอากาศ": ติดตามผลและถอดบทเรียนจากแปลงสาธิตที่ใช้การจัดการดินแบบสร้างภูมิคุ้มกัน</p>
<p>๙. หน่วยงานดำเนินการ</p>	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน (หมอดินอาสา), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่</p>
<p>๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ</p>	<p>ตุลาคม ๒๕๖๙ – กันยายน ๒๕๗๐</p>
<p>๑๑. งบประมาณ</p>	<p>งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร</p>
<p>๑๒. ผลผลิต (Output)</p>	<p>๑.เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมทักษะการวิเคราะห์ดินและการจัดการดิน-ปุ๋ย</p> <p>๒.ชุดข้อมูลค่าวิเคราะห์ดินในพื้นที่เป้าหมายเพื่อใช้ในการวางแผนการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไป</p> <p>๓.คู่มือหรือแนวปฏิบัติการปรับปรุงดินเพื่อรับมืออากาศแปรปรวนสำหรับเกษตรกร</p>
<p>๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)</p>	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนค่าปุ๋ยและผลผลิตที่ไม่เสียหายจากสภาพอากาศ</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม: ดินได้รับการฟื้นฟูให้มีโครงสร้างที่ดีขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพในดิน และลดการตกค้างของสารเคมี</p> <p>ด้านสังคม: เกิดเครือข่ายเกษตรกรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และเท่าทันต่อสถานการณ์โลก</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๒.โครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา เพื่อสร้างรายได้และหยุดการเผาอย่างยั่งยืน
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตภาคเกษตรและการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๔. หลักการและเหตุผล	<p>หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนาปี เกษตรกรในอำเภอหนองกุงศรีส่วนใหญ่มักปล่อยพื้นที่นาให้ว่างเปล่าหรือทำการทำนาปรังซึ่งมีความเสี่ยงสูงต่อการขาดแคลนน้ำจากสภาวะอากาศแปรปรวน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการจัดการฟางข้าวที่มักใช้วิธีการเผา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกรและก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ (PM ๒.๕)</p> <p>การปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา เช่น พืชตระกูลถั่ว (ถั่วลิสง ถั่วเขียว) หรือปอเทือง เป็นทางเลือกที่ช่วยประหยัดน้ำได้มากกว่าการทำนาปรังถึง ๒-๓ เท่า และช่วยลดวงจรโรคและแมลงในนาข้าว ขณะเดียวกันยังเป็นการนำฟางข้าวมาใช้ประโยชน์ในลักษณะวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น ลดการเผา และช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในช่วงฤดูแล้ง</p>
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑.เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อยแทนการทำนาปรังหรือปล่อยที่ว่างเปล่าหลังฤดูเก็บเกี่ยว</p> <p>๒.เพื่อลดการเผาฟางข้าวและตอซัง โดยการนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบการคลุมดินและการผลิตปุ๋ย</p> <p>๓.เพื่อสร้างรายได้เสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้แก่เกษตรกร</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เชิงปริมาณ: เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ระบุจำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อยไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่</p> <p>เชิงคุณภาพ: ปริมาณการเผาในพื้นที่เกษตรเป้าหมายลดลงร้อยละ ๘๐</p> <p>ผลกระทบ: เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชหลังนาเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาทต่อไร่</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เขตพื้นที่การเกษตรในอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	๑.กิจกรรม "เปลี่ยนฟางเป็นทอง": สาธิตการใช้ฟางข้าวคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นในแปลงพืชใช้น้ำน้อย แทนการเผาทิ้ง

	<p>๒.กิจกรรม "เลือกพืชที่ใช่ ในดินที่ถูก": อบรมการเลือกชนิดพืชใช้น้ำน้อยที่ตลาดต้องการ (เช่น ถั่วเขียว, ถั่วลิสง, ข้าวโพด) ให้สอดคล้องกับค่าวิเคราะห์ดิน</p> <p>๓.กิจกรรม "บริหารจัดการน้ำหยด/ละอองฝอย": สาธิตการติดตั้งระบบน้ำประหยัดพลังงานในระดับแปลงนา</p> <p>๔.กิจกรรม "เชื่อมโยงตลาด": จัดทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับผู้รับซื้อในพื้นที่เพื่อประกันราคาและตลาดรองรับผลผลิต</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานพลังงานจังหวัด (ระบบปั๊มน้ำโซลาร์เซลล์), ภาคเอกชนผู้รับซื้อผลผลิต</p>
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – เมษายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑.แปลงต้นแบบการปลูกพืชใช้น้ำน้อยโดยไม่เผาตอซัง</p> <p>๒.จำนวนเกษตรกรที่มีทักษะในการจัดการพืชหลังนาและการใช้น้ำอย่างประหยัด</p> <p>๓.ปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ฟางข้าว) ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์แทนการเผา</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนตลอดปี ลดความเสี่ยงจากการขาดทุนในสภาวะแล้ง</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม: คุณภาพอากาศในอำเภอดีขึ้นจากการลดการเผา และดินมีคุณภาพดีขึ้นจากการเพิ่มอินทรีย์วัตถุจากซากพืช</p> <p>ด้านความมั่นคง: สร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกรอย่างยั่งยืน</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๓.โครงการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้าวอำเภอหนองกุ้งศรีด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะและการตลาดนำการผลิต (Nong Kung Si Rice Value Chain Transformation)
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและนวัตกรรมการเกษตรอัจฉริยะ
๓. แนวทางการพัฒนา	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Up-Mid-Downstream)
๔. หลักการและเหตุผล	ข้าวในอำเภอหนองกุ้งศรีประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงจากแรงงานและปัจจัยการผลิตที่ตลาดเคลื่อน อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังจำหน่ายในรูปข้าวเปลือกทำให้ถูกกดราคาและขาดอำนาจต่อรอง โครงการนี้จึงมุ่งนำ Agri-Tech เช่น โดรนเกษตร, เซนเซอร์ IoT และระบบ AI คัดเกรดข้าว มาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มมาตรฐานสินค้า พร้อมสร้างระบบการตลาดออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการแปลงนาด้วยเทคโนโลยีแม่นยำ</p> <p>๒. เพื่อยกระดับมาตรฐานการแปรรูปข้าวและสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)</p> <p>๓. เพื่อสร้างช่องทางการตลาดดิจิทัลและแบรนด์สินค้าข้าวคุณภาพสูงประจำท้องถิ่น</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เชิงปริมาณ: เกษตรกรนำร่อง ๑๐๐ ราย, มีแบรนด์สินค้าข้าวพรีเมียมอย่างน้อย ๑ แปรนต์</p> <p>เชิงคุณภาพ: ผลผลิตข้าวมีคุณภาพมาตรฐาน GAP และได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าแปรรูป</p> <p>ผลกระทบ: ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๑๕ และรายได้รวมของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐-๓๐</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกข้าวและโรงสีชุมชนในเขตอำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	<p>๑. Smart Production: บริการโดรนเพื่อการเกษตรและการติดตั้ง IoT มอนิเตอร์แปลงนา</p> <p>๒. Value-Added Processing: ติดตั้งระบบ AI คัดแยกคุณภาพเมล็ดข้าวและเครื่องจักรแปรรูปมาตรฐาน</p>

	<p>๓. Branding & Traceability: ออกแบบบรรจุภัณฑ์และระบบ QR Code Blockchain ติดตามที่มาสินค้า</p> <p>๔. Digital Market Launch: สร้างแพลตฟอร์มขายออนไลน์และระบบ Subscription (ปิ่นโตข้าวหนองกงศรี)</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: พาณิชย์จังหวัด, มหาวิทยาลัยในพื้นที่ (ด้านนวัตกรรม), และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่</p>
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – ตุลาคม ๒๕๗๐)
๑๑. งบประมาณ	ประมาณการ ๕๗๐,๐๐๐ บาท (งบพัฒนาจังหวัด หรือ งบสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑. แพลตฟอร์มแบบที่บริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ</p> <p>๒. ผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์มาตรฐานพรีเมียม</p> <p>๓. ช่องทางตลาดออนไลน์ (E-Commerce) ที่พร้อมใช้งาน</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกิดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่เกษตรกรสามารถใช้งานร่วมกันได้ในระยะยาว</p> <p>ด้านสังคม: เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)</p> <p>ด้านขีดความสามารถ: อำเภอหนองกงศรีมีโมเดลการจัดการห่วงโซ่คุณค่าข้าวที่สามารถขยายผลไปยังสินค้าอื่นได้</p>

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๑๙ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการสร้าง ภูมิคุ้มกันดินเพื่อเท่า ทันวิกฤติภูมิอากาศ แปรปรวน	- ชุด Soil Test Kit - เมล็ดพันธุ์ปอเทือง - หัวเชื้อจุลินทรีย์พื้นฟู ดิน - วิทยากรจากกรม พัฒนาที่ดิน	๑. Check-up ดิน: ตรวจสอบ วิเคราะห์ดินรายแปลง ๒. โรงงานปุ๋ยในนา: ปลูก และไถกลบพืชปุ๋ยสด ๓. ปุ๋ยสั่งตัด: ผสมปุ๋ยใช้ เองตามค่าวิเคราะห์ดิน ๔. แปลงเรียนรู้: ถอด บทเรียนสู่ภัยอากาศ	- เกษตรกร ๑๐๐ รายมี ทักษะตรวจดิน - ฐานข้อมูลค่าดินใน พื้นที่ - คู่มือการปรับปรุงดิน ฉบับชาวบ้าน	- ต้นทุนปุ๋ยลดลง ๒๐- ๓๐% - ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ข้าว แข็งแรงทนแล้ง/ทนโรค - รายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจาก ผลผลิตที่คงที่	- ดินในหนองกุ้งศรีมี ความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน - ลดการชะล้างพังทลาย ของหน้าดิน - เกษตรกรพึ่งพาตนเอง ได้ไม่หวั่นไหวต่อราคา ปุ๋ยโลก	งบจังหวัด หรือ กรมส่งเสริม เกษตร (ปี ๒๕๖๙	ตุลาคม ๒๕๖๙ - กันยายน ๒๕๗๐
๒.โครงการส่งเสริม การปลูกพืชใช้น้ำน้อย หลังนา เพื่อสร้าง รายได้และหยุดการ เผาอย่างยั่งยืน	๑. เมล็ดพันธุ์พืชน้ำ น้อย (ถั่วเขียว, ถั่วลิสง , ข้าวโพด) ๒. ชุดวัสดุสาริระบบ น้ำหยด/ละอองฝอย ๓. ชุดความรู้การ วิเคราะห์ดิน ๔. งบประมาณ ดำเนินงาน	๑. เปลี่ยนฟางเป็นทอง: สาริการใช้ฟางคลุมดิน รักษาความชื้นแทนการ เผา ๒. เลือกพืชที่ใช่: อบรม เลือกชนิดพืชตามค่า วิเคราะห์ดินและตลาด ๓. บริหารจัดการน้ำ: สาริตติดตั้งระบบน้ำหยด ประหยัดพลังงาน	- เกษตรกร ๑๐๐ รายได้รับการอบรม - แปลงต้นแบบพืชน้ำ น้อย ๒๐๐ ไร่ - มีคู่สัญญาซื้อขาย ผลผลิตล่วงหน้า	- อัตราการเผาต่อซัง ลดลงร้อยละ ๘๐ - เกษตรกรมีรายได้สุทธิ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ - ลดความเสี่ยงจากการ ขาดแคลนน้ำ	- มลพิษ PM ๒.๕ ใน อำเภอลดลงอย่างยั่งยืน - โครงสร้างดินดีขึ้นจาก การเพิ่มอินทรีย์วัตถุ - เกิดต้นแบบ เกษตรกรรมหมุนเวียน (BCG) ที่เข้มแข็ง	งบประมาณ พัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด หรือ งบกรม ส่งเสริม การเกษตร	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ - เมษายน ๒๕๗๐

		๔. เชื่อมโยงตลาด: ทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับเอกชน					
๓.โครงการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้าวด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ	งบประมาณ ๕.๗ แสนบาท, โดรนเกษตร, ระบบ IoT, AI คัดเกรดข้าว, วิทยากรด้านการตลาด	๑. ติดตั้งระบบ Smart Farm ๒. พัฒนาโรงสีอัจฉริยะ ๓. สร้างแบรนด์สินค้าดิจิทัล ๔. อบรมการตลาดออนไลน์	- แล่งนาอัจฉริยะ ๑๐๐ ราย - แบนด์ข้าวพรีเมียมของอำเภอ - ช่องทางขาย E-Commerce	เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒๐-๓๐% จากการขายข้าวแบรนด์ตัวเอง และลดต้นทุนการผลิต	กิตติเศรษฐกิจดิจิทัลในระดับฐานราก และหนองกุ้งศรีเป็นศูนย์กลางข้าวคุณภาพของจังหวัด	งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	๒๕๖๙-๒๕๗๐

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง.๒๕๖๘. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. ข้อมูลครัวเรือน
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๘ รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย
แหล่งที่มา : <http://air4thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>
- กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๖๒ **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)
แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**
แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘ **ขอบเขตการปกครอง** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)
แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>
- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุ้งศรี ๒๕๖๘. **ข้อมูลด้านการเกษตร**. กรมส่งเสริมการเกษตร
แหล่งที่มา : brd.ricethailand.go.th, [กรมการค้าภายใน](#))